

Sygn. akt I C 577/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 grudnia 2017 r.

Sąd Rejonowy w Kutnie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SR Paweł Wrzesiński

Protokolant – st. sekr. sąd. Irena Anyszewska

po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2017 r. w Kutnie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. G. (1), M. G. (2) i N. K.

przeciwko (...) Spółka Akcyjna w W.

o zadośćuczynienie

1. zasądza od (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz M. G. (1) tytułem zadośćuczynienia kwotę 15.000,00 (piętnaście tysięcy) złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 16 października 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie w wysokości odsetek ustawowych od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,
2. oddala powództwo M. G. (1) w pozostałym zakresie,
3. zasądza od (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz M. G. (2) tytułem zadośćuczynienia kwotę 15.000,00 (piętnaście tysięcy) złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 16 października 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie w wysokości odsetek ustawowych od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,
4. oddala powództwo M. G. (2) w pozostałym zakresie,
5. zasądza od (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz N. K. tytułem zadośćuczynienia kwotę 15.000,00 (piętnaście tysięcy) złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 16 października 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie w wysokości odsetek ustawowych od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,
6. oddala powództwo N. K. w pozostałym zakresie,
7. znosi między stronami koszty procesu,
8. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Kutnie od (...) Spółka Akcyjna w W. tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych od uwzględnionych powództw kwotę 3.406,63 (trzy tysiące czterysta sześć 63/100) złotych,
9. stwierdza, że nieuiszczone koszty sądowe od oddalonych powództw ponosi Skarb Państwa.

Sygn. akt I C 577/15

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym dnia 22 lipca 2015 r. skierowanym przeciwko (...) Spółka Akcyjna w W. powodowie M. G. (1), M. G. (2) i N. K. wnieśli o zasądzenie na podstawie art. 446 § 4 k.c. od pozwanego na ich rzecz kwot po 30.000,00 zł

wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 października 2014 r. do dnia zapłaty, tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią babci M. K. (1), wnieśli także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Powodowie wskazali, że należą do kręgu osób najbliższych zmarłej.

/pozew – k. 2-6, protokół rozprawy z dnia 14 grudnia 2017 r. – k. 92-92v/

Pozwany (...) Spółka Akcyjna w W. nie uznał powództwa, wniósł o jego oddalenie oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z opłatą od pełnomocnictwa. Pozwany ubezpieczyciel nie kwestionował, że zmarła babcia była dla powodów osobą bliską i ważną. W polskiej obyczajowości występują z reguły żywe więzi rodzinne, nie tylko pomiędzy rodzicami i dziećmi, ale również pomiędzy rodzeństwem, dziadkami i wnukami, a czasem i dalszymi krewnymi. Zdaniem strony pozwanej powodowie nie udowodnili, że byli dla zmarłej osobą najbliższą (a nie tylko bliską), tj. że istniała pomiędzy nimi szczególna, silna więź uczuciowa, w szczególności, że więź taka istniała aż do śmierci babci. W ocenie pozwanego w przedmiotowej sprawie nie występują okoliczności uzasadniające dochodzenie zadośćuczynienia na podstawie art. 446 § 4 k.c.

/odpowiedź na pozew – k. 42-43/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. K. (1) była osobą żywotną, pomimo swoich lat bardzo aktywną, koleżeńską, starała się być na bieżąco, utrzymywała liczne kontakty, miała dużo znajomych, każdy mógł na nią liczyć, często odwiedzała rodzinę, dużo czasu spędzała zwłaszcza z wnukami, pomimo wieku była dobrego zdrowia, nie leczyła się na przewlekłe schorzenia, ostatnio miała problemy z kolanem, ze zwyrodnieniem, przy poruszaniu posiłkowała się kulą.

/dowód: zeznania świadka D. G. – 00:38:20-00:50:44 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, zeznania świadka M. G. (3) – 00:13:01-00:37:28 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56/

M. K. (1) uczestniczyła we wszystkich ważnych momentach w życiu rodzin swoich dzieci D. G. i M. K. (2) oraz wnuków M. G. (1), M. G. (2) i N. K., nikogo nie wyróżniała, troszczyła się o wszystkich, organizowała rodzinne spotkania, imieniny, urodziny, spotkania z okazji świąt, sylwestra, pamiętała o ważnych datach, imieninach, urodzinach, interesowała się życiem dzieci, wnuków, w miarę posiadanych możliwości starała się im zawsze pomagać, każdy mógł na nią liczyć. M. K. (1) była wdową, angażowała się w życie swoich dzieci i wnuków, pomagała w opiece i wychowaniu wnuków, dzięki czemu jej dzieci mogły podejmować kształcenie, zatrudnienie. M. K. (1) cieszyła się z osiągnięć dzieci, wnuków, była z nich dumna, w rodzinnym gronie spędzali czas, organizowali wspólne wyjazdy.

/dowód: przesłuchanie powódki M. G. (2) – 01:01:25-01:08:15 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, przesłuchanie powoda M. G. (1) – 00:54:22-01:00:30 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, przesłuchanie powódki N. K. – 01:09:55-01:18:50, 01:19:55-01:30:00 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, zeznania świadka D. G. – 00:38:20-00:50:44 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, zeznania świadka M. G. (3) – 00:13:01-00:37:28 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56/

M. G. (1) i M. G. (2) wraz ze swoimi rodzicami mieszkali na piętrze domu jednorodzinnego, a ich babcia M. K. (1) mieszkała w tym domu na parterze, widywali się praktycznie codziennie, często rozmawiali o różnych rzeczach, spędzali wspólnie czas, oglądali mecze. M. K. (1) aktywnie uczestniczyła w życiu dorastających wnuków, interesowała się ich życiem, osiągnięciami w nauce, uczestniczyła w różnych imprezach, była pozytywnie postrzegana przez rówieśników swoich wnuków.

/dowód: przesłuchanie powódki M. G. (2) – 01:01:25-01:08:15 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, przesłuchanie powoda M. G. (1) – 00:54:22-01:00:30 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, zeznania

świadka D. G. – 00:38:20-00:50:44 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, zeznania świadka M. G. (3) – 00:13:01-00:37:28 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56/

M. G. (2) bardzo lubiła rozmawiać z babcią, pytać się o jej lata młodości, czas wojny, M. K. (1) opowiadała jej swoje historie, chciała doczekać ślubu wnuczki.

/dowód: przesłuchanie powódki M. G. (2) – 01:01:25-01:08:15 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56/

M. G. (1) był mocno związany uczuciowo ze swoją babcią M. K. (1), która opiekowała się nim od jego najmłodszych lat, zaprowadzała go do przedszkola, potem do szkoły, przyprowadzała do domu, opiekowała się nim, zapewniała wnukom zabawy i rozrywki, chodzili razem do parku, na plac zabaw, lepiłi razem bałwana. M. G. (1) często rozmawiał z babcią, zawsze mógł liczyć na jej dobre słowo, uznanie za jego osiągnięcia w nauce.

/dowód: przesłuchanie powoda M. G. (1) – 00:54:22-01:00:30 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56/

N. K. była najmłodszą wnuczką, od okresu przedszkolnego w ciągu roku szkolnego w tygodniu zazwyczaj przebywała u babci M. K. (1) w K., gdyż uczęszczała do przedszkola, a następnie do szkoły podstawowej, a także do szkoły muzycznej, które znajdowały się blisko domu babci. Rodzice zwykle przywozili ją do babci, która wyprawiała ją do szkoły, przyprowadzała ze szkoły, przygotowywała jej posiłki, opiekowała się nią, czytała książki, nagradzała, chodziła na uroczystości szkolne i na występy wnuczki do szkoły muzycznej, babcia uczyła ją przechodzić przez ulicę, robić pierwsze samodzielne zakupy, często N. K. zostawała u babci na noc, była bardzo związana z babcią. M. K. (1) odwiedzała też rodzinę syna.

/dowód: przesłuchanie powódki M. G. (2) – 01:01:25-01:08:15 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, przesłuchanie powoda M. G. (1) – 00:54:22-01:00:30 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, przesłuchanie powódki N. K. – 01:09:55-01:18:50, 01:19:55-01:30:00 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, zeznania świadka D. G. – 00:38:20-00:50:44 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, zeznania świadka M. G. (3) – 00:13:01-00:37:28 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56/

W dniu 5 listopada 2013 r. w K. na ul. (...) w rejonie wyznaczonego przejścia dla pieszych M. P. nieumyślnie naruszyła zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że kierując pojazdem marki K. R. nr rej. (...) nie zachowała szczególnej ostrożności zbliżając się do oznakowanego przejścia dla pieszych i nie ustąpiła pierwszeństwa znajdującej się na przejściu dla pieszych M. K. (1), czym spowodowała wypadek drogowy, potrącenie znajdującej się na przejściu dla pieszych M. K. (1), w wyniku czego M. K. (1) doznała obrażeń ciała, które skutkowały jej śmiercią na miejscu zdarzenia. Sprawca zdarzenia wyrokiem Sądu Rejonowego w Kutnie wydanym w dniu 15 kwietnia 2014 r. w sprawie II K 139/14 został uznany za winnego popełnienia czynu z art. 177 § 2 k.k. i skazany na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 4 lata.

/bezsporne, wyrok Sądu Rejonowego w Kutnie wydany w dniu 15 kwietnia 2014 r. w sprawie II K 139/14 – k. 13/

Posiadacz pojazdu, którym kierował sprawca zdarzenia, w dacie wypadku posiadał obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w (...) Spółka Akcyjna w W..

/bezsporne/

W chwili śmierci M. K. (1) miała 80 lat.

/dowód: zeznania świadka M. G. (3) – 00:13:01-00:37:28 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56/

Po śmierci M. K. (1) wnuki czuły ból i głęboki smutek z powodu odejścia babci, w rodzinie była to pierwsza śmierć bliskiej im osoby, nie korzystali z pomocy psychologa, o swoich problemach emocjonalnych rozmawiali przy okazji wizyt u zaufanych lekarzy rodzinnych. W chwili śmierci babci M. G. (2) miała 20 lat, studiowała już w Ł., często przyjeżdżała do domu, M. G. (1) miał 18 lat, był w klasie maturalnej, starał się odsuwać myśli o śmierci babci, skupiał

się na nauce i przygotowaniu do matury, następnie podjął naukę na uczelni w Ł., N. K. miała 11 lat, uczęszczała do szkoły, zabrała z rzeczy babci dwie figurki ptaszków, bo babcia zwykle obdarowywała ją jakimiś zwierzątkami.

/dowód: przesłuchanie powódki M. G. (2) – 01:01:25-01:08:15 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, przesłuchanie powoda M. G. (1) – 00:54:22-01:00:30 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, przesłuchanie powódki N. K. – 01:09:55-01:18:50, 01:19:55-01:30:00 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, zeznania świadka D. G. – 00:38:20-00:50:44 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, zeznania świadka M. G. (3) – 00:13:01-00:37:28 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56/

Pomieszczenia, które zajmowała M. K. (1) pozostają niezmienione, nadal znajdują się tam jej rzeczy, fotografie. Wnuki przy różnych okazjach wspominają zmarłą babcie, odwiedzają jej grób, brakuje im zmarłej babci, zwłaszcza przy okazji spotkań czy rodzinnych uroczystości.

/dowód: przesłuchanie powódki M. G. (2) – 01:01:25-01:08:15 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, przesłuchanie powoda M. G. (1) – 00:54:22-01:00:30 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, przesłuchanie powódki N. K. – 01:09:55-01:18:50, 01:19:55-01:30:00 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, zeznania świadka D. G. – 00:38:20-00:50:44 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56, zeznania świadka M. G. (3) – 00:13:01-00:37:28 e-protokołu rozprawy z dnia 19 maja 2016 r. – k. 53-56/

M. G. (2) jest wdzięczna swej babci M. K. (1) za to wszystko, co od niej uzyskiwała przez całe swoje życie, brakuje jej bliskości z babcią, rozmów z nią, pochwał, dobrych rad. Dotkliwie odczuwa brak babci podczas rodzinnych spotkań. Wyraźne symptomy poczucia alienacji oraz uleganie zewnętrznym okolicznościom osoby z prawidłową strukturą osobowości wskazuje na związek tych negatywnych objawów ze śmiercią babci.

/dowód: pisemna opinia biegłego psychologa – k. 72-76/

M. G. (1) pomimo tego, że w swoim postępowaniu kieruje się racjonalizmem, nie zdołał przez niemal trzyletni okres od śmierci babci całkowicie przepracować przykre przeżycia związane z jej zgonem. Utrzymujące się poczucie bezradności i samowyobcowania należy uznać za symptomy syndromu przeżywania stanu żałoby i poczucia osamotnienia związanych ze śmiercią babci.

/dowód: pisemna opinia biegłego psychologa – k. 72-76/

N. K. nadal odczuwa brak babci i jej pochwał, co znalazło jaskrawe odzwierciedlenie we wzmożonym pragnieniu doznawania aprobaty społecznej, jaką uzyskiwała od swojej babci.

/dowód: pisemna opinia biegłego psychologa – k. 72-76/

Pismem z dnia 12 września 2014 r., które wpłynęło do ubezpieczyciela w dniu 15 września 2014 r., pełnomocnik powodów wystąpił do (...) Spółka Akcyjna w W. o wypłatę na podstawie art. 446 § 4 k.c. zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią M. K. (1) na rzecz każdego z powodów w kwotach po 30.000,00 zł, a ponadto wypłatę zadośćuczynienia na rzecz rodziców powodów. Ubezpieczyciel odmówił wypłaty zadośćuczynienia, uznając że powodowie nie należą do kręgu osób najbliższych zmarłej.

/bezsporne, nadto pismo powodów z dnia 12 września 2014 r. stanowiące zgłoszenie szkody wraz z potwierdzeniem odbioru – k. 14-16, decyzja pozwanego – k. 17-17v/

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy w postaci dowodów z dokumentów, które nie były kwestionowane przez strony, zeznań świadków oraz na podstawie przesłuchania powodów, które co do zasady zasługują na miano wiarygodnych i w odpowiedniej części stanowią podstawę poczynionych ustaleń faktycznych.

Wobec podniesionego przez pozwanego zarzutu braku wykazania ażeby pomiędzy powodami a zmarłą istniała szczególnie silna więź emocjonalna, a w konsekwencji także poczucie krzywdy w związku ze śmiercią najbliższego członka rodziny, należało ustalić, czy pomiędzy powodami a zmarłą istniała szczególna więź, wykraczająca poza zwykłe więzi pomiędzy babcią a wnukami.

Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie w ocenie sądu daje uzasadnione podstawy do przyjęcia, że pomiędzy każdym z powodów, a zmarłą babcią M. K. (1), istniała więź emocjonalna, która wykraczałaby poza zwykłe relacje rodzinne.

Odnosnie znaczenia więzi emocjonalnej między członkami rodziny wypowiedział się Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 3 czerwca 2011 r., III CSK 279/10, niepubl., w którym wskazał, że aby ustalić, czy występujący o zadośćuczynienie jest najbliższym członkiem rodziny nieżyjącego sąd powinien stwierdzić, czy istniała silna i pozytywna więź emocjonalna pomiędzy dochodzącym tego roszczenia a zmarłym. Jednocześnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 kwietnia 2005 r., IV CK 648/04, niepubl., wskazał, że najbliższym członkiem rodziny niekoniecznie musi być najbliższy krewny, albowiem pokrewieństwo nie stanowi podstawowego, ani też wyłącznego kryterium bliskości oraz przynależności do rodziny. Niemniej jak wskazał Sąd Najwyższy do kręgu osób najbliższych zaliczone zostały te osoby, których sytuacja życiowa kształtowała się w pewnej zależności od zmarłego oraz łączył je faktyczny stosunek bliskości ze zmarłym.

Powodowie nie tylko w rozumieniu prawnym, ale także w aspekcie szczególnie silnie występującej więzi emocjonalnej ze zmarłą, mogli zostać zaliczeni do kręgu osób najbliższych, uprawnionych do wystąpienia z roszczeniem zadośćuczynienia krzywdy, jakiej doznali w związku ze śmiercią babci.

Z przesłuchania powodów jednoznacznie wynikało, że powodowie mocno przeżyli śmierć babci, z którą pozostawali w bliskich i czułych relacjach rodzinnych. M. K. (1) odgrywała istotną rolę w ich życiu, a także życiu ich najbliższych, to jest rodziców i rodzeństwa. Pomimo że powodowie są zstępnymi dziećmi zmarłej, które założyły własne rodziny, w życiu każdej z tych rodzin niezwykle aktywne i ważne miejsce zajmowała M. K. (1), która była dla najbliższych ostoją, wsparciem, osobą scalającą i cementującą relacje rodzinne. Pomimo upływu lat, powodowie nadal odczuwają brak babci i bardzo dobrze ją wspominają. Okoliczności te potwierdzają zeznania świadków, jak również wskazania wynikające z opinii biegłego psychologa.

Wobec niezłożenia przez pozwanego, pomimo doręczenia stosownego zobowiązania w tym zakresie, dokumentacji związanej ze szkodą, sąd nie przeprowadził dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach szkody. W tym zakresie sąd poczynił ustalenia, mając na uwadze stanowiska stron oraz złożone do akt dowody z dokumentów. Pozwany nie kwestionował wskazanego przez powodów procesu likwidacji szkody, czy daty zgłoszenia szkody.

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie każdego z powodów zasługiwało na uwzględnienie w części.

Podstawę prawną odpowiedzialności pozwanego ubezpieczyciela stanowi art. 822 k.c. oraz art. 34 i n. ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.) w zw. z art. 435 k.c. w zw. z art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 446 § 4 k.c., w myśl którego sąd może także przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Przepis art. 446 § 4 k.c. pozwala na dochodzenie zadośćuczynienia osobom z najbliższej rodziny zmarłego bez konieczności wykazywania przesłanki znacznego pogorszenia sytuacji życiowej z art. 446 § 3 k.c.

Powodowie jako wnuki zmarłej M. K. (1) pozostający z nią w bliskiej więzi emocjonalnej są najbliższymi członkami rodziny zmarłej M. K. (1).

Z uwagi na niemajątkowy charakter krzywdy nie jest możliwe jej określenie w pieniądzu, w powszechnym odczuciu żadna kwota pieniężna nie jest w stanie zadośćuczynić utracie kogoś kochanego, bliskiego. Jednak z reguły wysokość zadośćuczynienia powinna odpowiadać wielkości ustalonej krzywdy, ponieważ w przybliżeniu świadczenie stanowić ma ekwiwalent utraconych dóbr. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntował się, aprobowany przez piśmiennictwo pogląd, że wysokość zadośćuczynienia musi być rozważana indywidualnie i przedstawiać dla poszkodowanego odczuwalną wartość ekonomiczną adekwatną do warunków rynkowych. Ustawodawca nie sprecyzował w nim jednak konkretnych mierników czy zasad ustalania wysokości zadośćuczynienia, pozostawiając tę kwestię swobodnemu uznaniu sędziowskiemu.

Kryteriami oceny rozmiarów krzywdy w związku ze śmiercią osoby bliskiej mogą być: wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rola w rodzinie pełniona przez zmarłego, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał odnaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolność do jej akceptowania, wiek i sytuacja rodzinna pokrzywdzonego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2012 r., IV CSK 416/11, LEX nr 1212823). Ponadto zadośćuczynienie zasądzone w związku ze śmiercią osoby bliskiej ma kompensować nie tylko doznany ból spowodowany śmiercią tej osoby, ale też przedwczesną utratę członka rodziny, która zawsze będzie nieodwracalna w skutkach. Nie ulega wątpliwości, że krzywdę doznaną w wyniku śmierci osoby bliskiej bardzo trudno ocenić i wyrazić w formie pieniężnej. Każdy przypadek musi być oceniany indywidualnie, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, przy czym ocena ta powinna opierać się na kryteriach obiektywnych, a nie wyłącznie subiektywnych odczuciach pokrzywdzonego.

Wysokość odpowiedniej sumy, która stanowi zadośćuczynienie, zależy zatem od rozmiaru doznanej przez poszkodowanego krzywdy ustalonej przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności sprawy. Oczywistym jest, że powodowie przeżyli traumatyczną śmierć babci, czego skutki są nadal dostrzegalne. Do chwili obecnej powodowie nie uporali się zupełnie z tą sytuacją, trudno powodom pogodzić się ze stratą babci, powodom brak emocjonalnego wsparcia ze strony zmarłej babci, szczególnej aktywności zmarłej, która spajała całą rodzinę. Niewątpliwie rzutuje to na funkcjonowanie powodów w codziennym życiu. Jednocześnie należy jednak zauważyć, że stan emocjonalny oraz stan zdrowia powodów nie wymagał specjalistycznego leczenia psychologicznego, powodowie sami starają się radzić sobie z bólem po śmierci babci, ich dotychczasowa aktywność, chociażby w procesie kształcenia, nie uległa istotnemu zachwianiu, powodowie M. G. (1) i M. G. (2) kontynuują naukę na uczelniach wyższych, małaletnia powódka N. K. wykazuje normalny rozwój umysłowy. Mimo że każdego z powodów łączyły ze zmarłą babcią bardzo bliskie relacje emocjonalne, więź łącząca powodów z babcią nie była w jakiś szczególny sposób intensywna, powodowie funkcjonują w swoich rodzinach, są to rodziny pełne, w których panują normalne relacje, powodowie otrzymują pełne wsparcie od swoich rodziców, mogą także liczyć na rodzeństwo, relacje między nimi są bliskie i dobre, ich aktywność niewątpliwie skupiała się na najbliższych członkach rodziny, a także aspiracjach związanych z wykształceniem, czy relacjami z rówieśnikami. Nie ulega wątpliwości, że śmierć babci była dla powodów bardzo silnym przeżyciem, powodowie nie byli jednak świadkami zgonu babci. Strata jakiej doznali powodowie spowodowała u nich duży ból, bowiem zgon nastąpił w sposób nieoczekiwany, nagły, powodowie nie byli emocjonalnie przygotowani na śmierć osoby bliskiej, z trudem przychodzi im radzenie sobie z tym przeżyciem, w najbliższej rodzinie była to pierwsza śmierć osoby bliskiej, z którą musieli się zmierzyć. Powodowie nie wykazali, że poprzez śmierć M. K. (1) całkowicie utracili możliwość pielęgnowania relacji z dziadkami, że nie mogą liczyć na wsparcie emocjonalne ze strony drugiej babci. Jednocześnie należało również zwrócić uwagę na dość zaawansowany w chwili śmierci wiek zmarłej babci powodów. Okoliczności te w oczywisty sposób muszą wpływać na ocenę rozmiaru krzywdy związanej z przedwczesną utratą osoby bliskiej.

Ustalając wysokość zadośćuczynienia sąd miał na uwadze również fakt, że śmierć każdej osoby jest zdarzeniem pewnym, które prędzej czy później musi nastąpić. Tym samym zadośćuczynienie rekompensuje w istocie często jedynie wcześniejszą utratę członka rodziny. Należy zauważyć, że w chwili śmierci babcia powodów miała 80 lat, pomimo jej dobrego stanu zdrowia, nie sposób pominąć szeregu okoliczności, jakie wiążą się z zaawansowanym wiekiem danej osoby, przy uwzględnieniu również średniej statystycznej długości życia człowieka, a także różnych komplikacji zdrowotnych związanych z procesem starzenia się.

Mając na uwadze powyższe sąd uznał, że przyznanie każdemu z powodów kwoty 15.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia nie jest wygórowane, jest adekwatne do okoliczności niniejszej sprawy, kwoty te we właściwym stopniu uwzględniają zakres doznanej przez każdego z powodów krzywdy, posiadają zarazem odczuwalną wartość ekonomiczną. Roszczenie powodów o zadośćuczynienie w większym zakresie wraz żądanymi odsetkami w tej części podlegało oddaleniu jako zbyt wygórowane i nieuzasadnione.

O odsetkach za opóźnienie w spełnieniu zasądanego świadczenia pieniężnego sąd orzekł w oparciu o art. 481 § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności. Dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, jeżeli nie spełnia tego świadczenia w terminie, w którym stało się ono wymagalne, a gdy termin nie jest oznaczony, jeżeli nie spełnia go niezwłocznie po wezwaniu wierzyciela (art. 476 k.c.).

Zgodnie z art. 817 § 1 k.c. ubezpieczyciel obowiązany jest spełnić świadczenie w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku. Zgodnie z § 2, gdyby wyjaśnienie w powyższym terminie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności ubezpieczyciela albo wysokości świadczenia okazało się niemożliwe, świadczenie powinno być spełnione w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezsporną część świadczenia ubezpieczyciel powinien spełnić w terminie przewidzianym w § 1. Podobną regulację zawiera przepis art. 14 obowiązującej w dniu zgłoszenia roszczenia, ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Ustanawiając krótki termin spełnienia świadczenia ustawodawca wskazał na konieczność szybkiej i efektywnej likwidacji szkody ubezpieczeniowej.

W przepisie art. 363 § 2 k.c., korespondującym z art. 316 § 1 k.p.c., wyrażona została zasada, że rozmiar szkody określa się według cen z daty ustalenia odszkodowania. Unormowanie to ma na celu zagwarantowanie wierzycielowi możliwie pełnej kompensaty szkody ze względu na jej dynamiczny charakter i zmienność w czasie (por. wyroki Sądu Najwyższego z 22 maja 1990 r., II CR 225/90, LEX nr 9030; z 10 lutego 2000 r., II CKN 725/98, niepubl.; z 16 kwietnia 2009 r., I CSK 524/08, OSNC-ZD 2009, nr D, poz. 106).

W orzecznictwie sądowym okresowo występowały rozbieżności stanowisk co do tego, od jakiego terminu należy naliczać odsetki za opóźnienie w zapłacie odszkodowania i zadośćuczynienia, mających kompensować szkodę i krzywdę wyrządzoną czynem niedozwolonym. Niewątpliwie dominował pogląd, zgodnie z którym terminem, od którego należą się odsetki za opóźnienie w zapłacie odszkodowania, jest - w zależności od okoliczności sprawy - dzień poprzedzający wyrokowanie o odszkodowaniu lub dzień tego wyrokowania (np. uchwała Sądu Najwyższego z 31 stycznia 1994 r., III CZP 184/93, OSNC 1994, nr 7-8, poz. 155; wyroki Sądu Najwyższego z 8 grudnia 1997 r., I CKN 361/97, niepubl.; z 9 stycznia 1998 r., III CKN 301/97, LEX nr 477596; z 20 marca 1998 r., II CKN 650/97, LEX nr 477665; z 4 września 1998 r., II CKN 875/97, LEX nr 477661; z 9 września 1999 r., II CKN 477/98, niepubl.; z 30 października 2003 r., IV CK 130/02, LEX nr 82273).

W niektórych orzeczeniach kwestia ta rozstrzygana była jednak odmiennie (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 18 września 1970 r., II PR 257/70, OSNC 1971, 7 nr 6, poz. 103; z 12 lipca 2002 r., V CKN 1114/00, LEX nr 56056; z 18 lutego 2010 r., II CSK 434/09, LEX 602683). W wyroku z 22 lutego 2007 r., I CSK 433/06, LEX nr 602683, Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że odsetki za opóźnienie w okresie 1997 - 2004 r. pełniły jeszcze funkcję waloryzacyjną, co eksponowano w judykaturze (por. np. wyrok z 30 października 2003 r., IV CK 130/02, LEX nr 82273; wyrok z 18 kwietnia 2002 r., II CKN 606/00, niepubl.; wyrok z 11 marca 2003 r., V CKN 1723/00, LEX nr 738134), a ten waloryzacyjny aspekt odsetek, prowadzący w rezultacie do powiększenia ogólnej kwoty świadczenia przyznanego poszkodowanemu, powinien być brany pod uwagę przy rozważaniu sposobu ich zasądzenia za opóźnienie w spełnieniu dochodzonego świadczenia i to także przy założeniu, że wyrok je zasądzający ma charakter deklaratoryjny.

Obecnie jednak funkcja odszkodowawcza odsetek przeważa nad ich funkcją waloryzacyjną. W tej sytuacji zasądzenie odsetek od daty wyrokowania prowadzi w istocie do ich umorzenia za okres sprzed daty wyroku i stanowi

nieuzasadnione uprzywilejowanie dłużnika, skłaniając go niekiedy do jak najdłuższego zwlekania z opóźnionym świadczeniem pieniężnym, w oczekiwaniu na orzeczenia sądu znoszące obowiązek zapłaty odsetek za wcześniejszy okres.

Wszystkie aktualne problemy dotyczące wykładni art. 481 § 1 k.c. w związku z określeniem daty, od której poszkodowanemu należą się odsetki od zasądzonego na jego rzecz świadczenia odszkodowawczego lub zadośćuczynienia, zostały szczegółowo objaśnione w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z 18 lutego 2011 r., I CSK 243/10, LEX nr 848109. W sytuacji, jeżeli zobowiązany nie płaci zadośćuczynienia w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 in fine k.c., uprawniony nie ma niewątpliwie możliwości czerpania korzyści z zadośćuczynienia, jakie mu się należy już w tym terminie. W konsekwencji odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia należnego uprawnionemu już w tym terminie powinny się należeć od tego właśnie terminu. Stanowiska tego nie podważa pozostawienie przez ustawę zasądzenia zadośćuczynienia i określenia jego wysokości w pewnym zakresie uznaniu sądu. Przewidziana w art. 445 § 1 i art. 448 k.c. możliwość przyznania przez sąd odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za krzywdę nie zakłada bowiem dowolności ocen sądu, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności decydujących o doznaniu krzywdy i jej rozmiarze. Mimo więc pewnej swobody sądu przy orzekaniu o zadośćuczynieniu, wyrok zasądzający zadośćuczynienie nie ma charakteru konstytutywnego, lecz deklaracyjny (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2004 r., I CK 131/03, OSNC 2005, nr 2, poz. 40, z dnia 17 listopada 2006 r., V CSK 266/06, niepubl., z dnia 26 listopada 2009 r., III CSK 62/09, niepubl., z dnia 18 lutego 2010 r., II CSK 434/09, niepubl.). Stanowisku temu nie sprzeciwia się również stosowanie do zadośćuczynienia art. 363 § 2 k.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 1990 r., II CR 225/90).

Wprawdzie zasądzenie odszkodowania czy zadośćuczynienia według cen z chwili wyrokowania uzasadnia w zasadzie zasądzenie odsetek od tej daty, jednakże w sytuacji, gdy powód domaga się zasądzenia określonej kwoty tytułem odszkodowania z odsetkami za opóźnienie od danego dnia, wcześniejszego niż dzień wyrokowania, i w toku postępowania okaże się, że kwota ta istotnie należała się powodowi od tego dnia, odsetki powinny być zasądzone od tego dnia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2000 r., II CKN 725/98, OSNC 2000, z. 9, poz. 158). Należy stwierdzić, że obowiązek zaspokojenia roszczenia o zadośćuczynienie z tytułu uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nie staje się wymagalny dopiero z datą wydania uwzględniającego to roszczenie wyroku wydanego w toku wytoczonego o nie procesu sądowego, lecz z chwilą wezwania dłużnika do jego zaspokojenia (art. 455 k.c.) (zob. m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 12 października 1999 r. I ACa 318/99, OSA 2000/6/27).

W niniejszej sprawie należało uznać, że okoliczności uzasadniające zgłoszone żądania wypłaty zadośćuczynienia istniały już w chwili odmowy wypłaty w postępowaniu likwidacyjnym zadośćuczynienia, jak również w chwili wniesienia pozwu. Należy zauważyć, że roszczenie zapłaty zadośćuczynienia zgłoszone pozwanemu pismem z dnia 12 września 2014 r., było skonkretyzowane co do wysokości i umotywowane ze wskazaniem dowodów umożliwiających zweryfikowanie ich zasadności, zakończyło się już postępowanie karne, w stosunku do kierowcy pojazdu został wydany wyrok skazujący. Zatem zasadnym było zasądzenie odsetek od przyznanych kwot zadośćuczynienia zgodnie z żądaniem pozwu.

Wysokość odsetek za opóźnienie w braku odmiennego jej ustalenia odpowiada odsetkom ustawowym zgodnie z art. 481 § 2 k.c., z uwzględnieniem zmiany wprowadzonej przez art. 2 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 9 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 poz. 1830) z dniem 1 stycznia 2016 r. Należało mieć także na uwadze zgłoszone przez stronę powodową żądanie zapłaty odsetek za opóźnienie jedynie w wysokości odsetek ustawowych.

Z tych względów w oparciu o przywołane przepisy sąd orzekł jak w punktach 1.-6. wyroku.

O kosztach procesu sąd postanowił na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c., stosując zasadę wzajemnego zniesienia kosztów procesu. Wypada zauważyć, że strony w jednakowym stopniu przeegrały sprawę (50/50) oraz poniosły koszty procesu w tej samej lub zbliżonej wysokości.

W zakresie obowiązku zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych od uwzględnionych powództw w postaci pokrytych tymczasowo ze Skarbu Państwa wydatków na wynagrodzenie biegłego w kwocie 2.313,25 zł oraz nieuiszczonych opłat sądowych od pozwu, sąd postanowił na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.), stosując zasadę stosunkowego rozdzielenia tych kosztów. Powództwa zostały uwzględnione w 50%, zatem w takim właśnie zakresie pozwanego obciąża obowiązek zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych w łącznej kwocie 3.406,63 zł tj. w zakresie kwoty 1.156,63 zł [50% x 2.313,25 zł] oraz kwoty 2.250,00 zł tytułem opłaty sądowej od uwzględnionych powództw [3 x 750,00 zł].

Z tych względów w oparciu o przywołane przepisy sąd postanowił jak w punkcie 8. wyroku.

W zakresie obowiązku zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych od oddalonych powództw, w oparciu o przepis art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.), mając na uwadze charakter dochodzonego roszczenia oraz sytuację powodów, sąd nie obciążył powodów obowiązkiem zwrotu tych kosztów, o czym sąd postanowił w punkcie 9. wyroku.